

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

I. ÚS 29/2023-37

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedníčky senátu Jany Baricovej (sudkyňa spravodajkyňa) a sudcov Rastislava Kaššáka a Miloša Maďara v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľky [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED], zastúpenej advokátom JUDr. Jánom Havlátom, Rudnayovo námestie 1, Bratislava, proti postupu Najvyššieho súdu Slovenskej republiky v konaní vedenom pod sp. zn. 5 Cdo 80/2020 a jeho uzneseniu č. k. 5 Cdo 80/2020 zo 6. septembra 2022 takto

r o z h o d o l :

Ústavnú sťažnosť **o d m i e t a .**

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavná sťažnosť sťažovateľky a skutkový stav veci

1. Sťažovateľka sa ústavnou sťažnosťou doručenou ústavnému súdu 12. decembra 2022 domáha vyslovenia porušenia svojich základných práv podľa čl. 20 ods. 1, čl. 46 ods. 1, čl. 47 ods. 3 a čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práv podľa čl. 6 ods. 1 a čl. 14 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) a čl. 1 Dodatkového protokolu k Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dodatkový protokol“) postupom Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 5 Cdo 80/2020 (ďalej aj „napadnutý postup“) a jeho uznesením č. k. 5 Cdo 80/2020 zo 6. septembra 2022 (ďalej aj „napadnuté uznesenie“). Navrhuje napadnuté uznesenie zrušiť a vec vrátiť najvyššiemu súdu na ďalšie konanie, ako aj priznať jej náhradu trov konania pred ústavným súdom. Okrem toho žiada o odklad vykonateľnosti napadnutého uznesenia najvyššieho súdu.

2. Z ústavnej sťažnosti a pripojených príloh vyplýva, že Okresný súd Pezinok (ďalej len „okresný súd“) v právnej veci obchodnej spoločnosti [REDACTED], [REDACTED] (ďalej len „žalobkyňa“), proti sťažovateľke (žalovanej) o zaplatenie sumy 351 439,62 eur s príslušenstvom predstavujúcej zálohu na podielovú odmenu vyplatenú právnomu predchodcovi sťažovateľky ([REDACTED]) za právne služby vo veci „[REDACTED]“ z titulu mandátnej zmluvy uzavretej medzi nimi

25. januára 1999 (348 120,23 eur) a zmluvnej pokuty (3 319,39 eur), ako aj o vzájomnej žalobe sťažovateľky o zaplatenie sumy 1 377 404,62 eur s príslušenstvom z titulu nevysporiadaných nárokov na úhradu právnych služieb vo veciach „[REDAKOVANÉ] a [REDAKOVANÉ]“ rozsudkom č. k. 4 C 34/2012-622 z 27. júla 2017 rozhodol tak, že prvým výrokom žalobu žalobkyne zamietol, druhým výrokom žalobkyne uložil povinnosť zaplatiť sťažovateľke sumu 470 051,19 eur s príslušenstvom do 30 dní od právoplatnosti tohto rozsudku, tretím výrokom vzájomnú žalobu sťažovateľky vo zvyšnej časti zamietol a štvrtým výrokom žalobkyne priznal nárok na pomernú časť náhrady trov konania.

3. Na základe odvolaní oboch strán sporu Krajský súd v Bratislave (ďalej len „krajský súd“) rozsudkom č. k. 2 Co 48/2018-901 z 19. augusta 2020 rozhodol tak, že rozsudok okresného súdu v prvom výroku, ktorým bola žaloba žalobkyne zamietnutá, potvrdil, druhým výrokom rozsudok okresného súdu v druhom výroku a treťom výroku zmenil tak, že žalobkyne uložil povinnosť zaplatiť sťažovateľke sumu 572 956,79 eur s príslušenstvom do 30 dní od právoplatnosti tohto rozsudku a vo zvyšnej časti vzájomnú žalobu sťažovateľky zamietol, a tretím výrokom stranám sporu nepriznal právo na náhradu trov prvoinštančného konania ani odvolacieho konania.

4. V konaní nebolo sporné uzavretie dvoch mandátnych zmlúv medzi podnikateľmi – právnym predchodcom žalobkyne (mandantom) a právnym predchodcom sťažovateľky (mandatárom) 25. januára 1999 vo veciach „[REDAKOVANÉ] a [REDAKOVANÉ]“, vyplatenie finančných prostriedkov (záloh) právnym predchodcom žalobkyne právnemu predchodcovi sťažovateľky v zmysle uzavretých mandátnych zmlúv v sume 413 445,86 eur a v sume 32 131,72 eur, úmrtie právneho predchodcu sťažovateľky 8. novembra 2010, t. j. pred právoplatným skončením uvedených sporov, v ktorých právnou predchodkyňou žalobkyne, resp. žalobkyňou právne zastupoval, ani existencia jeho jedinej dedičky, t. j. sťažovateľky.

5. Sporným bolo, ako majú byť vysporiadané práva a povinnosti zmluvných strán.

6. So záverom okresného súdu, že nárok žalobkyne na zaplatenie sumy 348 120,23 eur je dôvodný, sa krajský súd nestotožnil s tým, že táto istina, ktorá je preddavkom na odmenu za úkony právnej pomoci, mala byť zohľadnená vo výške odmeny za právne činnosti právneho predchodcu sťažovateľky, ktorú tento preddavok nepokryl.

7. Nárok žalobkyne na zaplatenie sumy 3 319,39 eur okresný súd aj krajský súd považovali za nedôvodný.

8. Pokiaľ išlo o protinárok sťažovateľky, okresný súd aj krajský súd vychádzali z toho, že tento má svoj základ v bezdôvodnom obohatení žalobkyne, ktoré po zániku mandátnych zmlúv úmrtím právneho predchodcu sťažovateľky je žalobkyňa povinná sťažovateľke vydať, a to v rozsahu, ktorý sťažovateľka v konaní preukázala a ktorý nebol premlčaný.

9. Krajský súd vzhľadom na kombináciu zmluvnej odmeny, podmienenie druhu a výšky odmeny a výsledku súdneho sporu, ako aj na skutočnosť, že výsledok sporu bol vyslovene závislý od činnosti advokáta a jeho záujmu na výsledku sporu, teda od činnosti, ktorú po smrti ovplyvniť už nemohol, v danom prípade nevidel dôvod na aplikáciu § 6 vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov (ďalej len „vyhláška č. 655/2004 Z. z.“), podľa ktorého ak advokát neposkytuje právne služby až do úplného vybavenia veci alebo súboru vecí

alebo ak ich neposkytuje za celé dohodnuté obdobie, patrí mu pomerná časť dohodnutej paušálnej odmeny.

10. Proti rozsudku krajského podala žalobkyňa dovolanie, ktorého prípustnosť vyvodzovala z § 420 písm. f) Civilného sporového poriadku (ďalej aj „CSP“), tvrdiac, že napadnutý rozsudok krajského súdu je zjavne neodôvodnený, ako aj z § 421 ods. 1 písm. a) CSP, tvrdiac, že krajský súd nesprávne právne posúdil tri právne otázky, v ktorých riešení sa odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu, a to:

- či sa má plnenie poskytnuté počas platnosti a účinnosti mandátnej zmluvy medzi podnikateľmi považovať za bezdôvodné obohatenie, ak táto zmluva predčasne zanikne, pričom poukázala na rozhodnutia najvyššieho súdu vydané vo veciach vedených pod sp. zn. 1 MObdV 2/2017 a sp. zn. 5 M Cdo 17/2009;

- či je možné kvalifikovať odmenu dojednanú v obchodnoprávnej zmluve medzi nespriaznenými podnikateľmi ako plnenie bez primeraného protiplnenia, pričom poukázala na rozhodnutia najvyššieho súdu vydané vo veciach vedených pod sp. zn. 3 Obdo 11/2008 a sp. zn. 6 Obo 98/2009;

- a či v prípade, ak je dojednaná paušálna odmena za činnosť advokáta tak, že nárok na túto odmenu vzniká k právoplatnosti rozhodnutia o zastupovanej veci, sa má v prípade ukončenia obchodnoprávnej zmluvy pred úplným vybavením veci aplikovať odmena zodpovedajúca tarifnej odmene, pričom poukázala na rozhodnutie najvyššieho súdu vydané vo veci vedenej pod sp. zn. 1 Obdo 7/2010.

11. Najvyšší súd napadnutým uznesením rozsudok krajského súdu a rozsudok okresného súdu zrušil a vec vrátil okresnému súdu na ďalšie konanie (§ 449 ods. 1 a 2 CSP). V odôvodnení uvedeného rozhodnutia najvyšší súd uviedol, že pri preskúmaní napadnutého rozhodnutia odvolacieho súdu je dovolací súd viazaný dovolacími dôvodmi (§ 440 CSP), nie však dovolacím návrhom (§ 441 CSP). Pre právnu otázku, ktorú má na mysli § 421 ods. 1 písm. a) CSP, je charakteristický odklon jej riešenia od ustálenej rozhodovacej práce dovolacieho súdu. Posúdením dovolania z hľadiska jeho obsahu najvyšší súd zistil, že v danom prípade je prípustnosť dovolania daná v zmysle § 421 ods. 1 písm. b) CSP, keďže rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky, ktorá v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu ešte nebola vyriešená, a to otázky právnej kvalifikácie plnenia poskytnutého počas platnej mandátnej zmluvy v prípade predčasného zániku mandátnej zmluvy z dôvodu smrti mandatára za súčasného dojednania kombinovaného režimu odmeny za poskytnuté právne služby spôsobom, že zmluvné strany si dohodli podielovú odmenu pre prípad úspechu vo veci a paušálnu odmenu pre prípad neúspechu, pričom v mandátnej zmluve absentovala úprava pre prípady predčasného ukončenia mandátnej zmluvy, ktorú je nevyhnutné zodpovedať ako ťažiskovú otázku (body 10 a 11 uznesenia najvyššieho súdu).

12. Najvyšší súd s poukazom na § 575 ods. 3 Obchodného zákonníka, ktorý ustanovuje, že záväzok mandatára zaniká jeho smrťou, ak je fyzickou osobou, alebo jeho zánikom, ak je právnickou osobou, rovnako ako krajský súd konštatoval, že mandátne zmluvy zanikli k okamihu smrti mandatára. Na rozdiel od krajského súdu najvyšší súd dospel k záveru, že v danom prípade nie sú splnené podmienky na vznik bezdôvodného obohatenia získaného z dôvodu, ktorý odpadol, pretože bezdôvodné obohatenie nemohlo vzniknúť z platných a účinných mandátnych zmlúv. Záväzok z bezdôvodného obohatenia vzniká iba v prípade, že medzi účastníkmi neexistuje iný právny vzťah,

v rámci ktorého zvláštna právna úprava ukladá povinnosť plniť danú úpravu na základe iného ustanovenia zákona alebo založenú zmluvne. V danom prípade sú ťažiskové jednak mandátne zmluvy, ako aj § 6 vyhlášky č. 655/2004 Z. z. upravujúci paušálnu odmenu, ktorý na vec treba aplikovať, keďže zmluvné strany si výslovne neupravili režim predčasného skončenia mandátnych zmlúv (s výnimkou jednej zmluvy a možnosti výpovede zo strany žalobkyne).

13. V tejto súvislosti najvyšší súd poukázal na „*odbornú spisbu*“, ktorú bližšie necitoval [ide o publikáciu: *Fiačan, I., Kerecman, P., Baricová, J., Hellenbart, V., Sedlačko, F. a kol.* Vyhláška o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb (advokátska tarifa). Komentár. 1. vydanie. Bratislava : C. H. Beck, 2015, pozn.], ktorá vo vzťahu k nároku advokáta na paušálnu odmenu (okrem iného) uvádza, že „*Pokiaľ bola paušálna odmena advokáta dohodnutá za vybavenie veci alebo súboru vecí, bez ohľadu na to či bola podmienená konkrétnym pozitívnym výsledkom, má advokát nárok na pomernú časť odmeny bez ohľadu na to, či klient následne vybavenie veci alebo súboru vecí dosiahol alebo nie, ak to neodporuje dohode s klientom.*“.

14. Podľa názoru najvyššieho súdu podmienenie uplatnenia paušálnej odmeny, či už úspechom, alebo neúspechom v konaní, nevylučuje aplikáciu § 6 vyhlášky č. 655/2004 Z. z. na prípady predčasného skončenia mandátnej zmluvy, pokiaľ si v nej zmluvné strany výslovne nevymienili niečo iné.

15. Na daný prípad sú aplikovateľné závery najvyššieho súdu, ku ktorým dospel v rozsudku č. k. 1 Obdo 7/2010 z 5. mája 2010, v ktorom konštatoval, že „*V prípade skončenia zmluvného vzťahu odvolaním plnomocenstva skôr ako dôjde k výsledku v zastupovanej veci, v prípade dohodnutej paušálnej odmeny pre celé konanie a podielovej odmeny pri procesnom úspechu, nepatrí advokátovi tarifná odmena.*“, na ktoré poukázala aj žalovaná v dovolaní.

16. Keďže najvyšší súd konštatoval dôvodnosť dovolania podľa § 421 ods. 1 písm. b) CSP, osobitne sa nezaoberal dôvodnosťou dovolania podľa § 420 písm. f) CSP.

II.

Argumentácia sťažovateľky

17. Sťažovateľka v ústavnej sťažnosti [čl. 127 ústavy a § 122 a nasl. zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“)] tvrdí, že napadnuté uznesenie najvyššieho súdu je arbitrárne, absolútne zmatečné, nepresvedčivé a nepreskúmateľné. Najvyššiemu súdu vyčíta, že vyhovel dovolaniu žalobkyne z absolútne iného dovolacieho dôvodu, než ktorý žalobkyňa uviedla (skutkovo aj právne špecifikovala) v dovolaní, pričom úplne odignoroval väčšinu argumentov sťažovateľky o možnosti vzniku bezdôvodného obohatenia žalobkyne. Podľa názoru sťažovateľky napadnuté uznesenie v žiadnom prípade nemožno označiť za zákonné, keďže bolo vydané v rozpore s § 440 CSP, ktorý upravuje viazanosť dovolacieho súdu dovolacími dôvodmi. Najvyšší súd totiž zmiešaním troch otázok špecifikovaných žalobkyňou v dovolaní sám zadefinoval nielen právnu otázku, ktorá v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu ešte nebola vyriešená, ale aj právny dôvod nesprávneho právneho posúdenia. Týmto postupom mal najvyšší súd zásadným spôsobom zasiahnuť do práva sťažovateľky na spravodlivý súdny proces a zásady rovnosti strán a kontradiktórnosti súdneho konania, ako aj do práva sťažovateľky vlastníť majetok, resp. jej práva na ochranu majetku.

III.

Predbežné prerokovanie ústavnej sťažnosti

18. Podstatou ústavnej sťažnosti je námietka porušenia základných práv sťažovateľky podľa čl. 20 ods. 1, čl. 46 ods. 1, čl. 47 ods. 3 a čl. 48 ods. 2 ústavy a práv podľa čl. 6 ods. 1 a čl. 14 dohovoru a čl. 1 dodatkového protokolu postupom najvyššieho v konaní vedenom pod sp. zn. 5 Cdo 80/2020 a jeho uznesením č. k. 5 Cdo 80/2020 zo 6. septembra 2022 (body 11 až 16).

III.1. K namietanému porušeniu základných práv sťažovateľky podľa čl. 46 ods. 1, čl. 47 ods. 3 a čl. 48 ods. 2 ústavy a jej práv podľa čl. 6 ods. 1 a čl. 14 dohovoru napadnutým uznesením najvyššieho súdu a jeho postupom v konaní sp. zn. 5 Cdo 80/2020:

19. Ústavný súd už v minulosti konštatoval, že k úlohám právneho štátu patrí vytvorenie právnych a faktických garancií uplatňovania a ochrany základných práv a slobôd občanov. Ak je na uplatnenie alebo ochranu základného práva alebo slobody potrebné uskutočniť konanie pred orgánom verejnej moci, úloha štátu spočíva v zabezpečení právnej úpravy takýchto konaní dostupných bez akejkoľvek diskriminácie každému z nositeľov základných práv a slobôd. Koncepcia týchto konaní musí zabezpečovať reálny výkon a ochranu základného práva alebo slobody, a preto ich imanentnou súčasťou sú procesné záruky takéhoto uplatňovania a ochrany základných práv a slobôd. Existencia takýchto konaní však nevyčerpáva ústavné požiadavky späté s uplatňovaním základných práv a slobôd. Ústavnosť týchto konaní predpokladá aj to, že orgán verejnej moci, pred ktorým sa takéto konania uskutočňujú, koná zásadne nestranné, nezávislé a s využitím všetkých zákonom vytvorených prostriedkov na dosiahnutie účelu takýchto procesných postupov. Len objektívnym postupom sa v rozhodovacom procese vylučuje svojvôľa, ako aj ničím nepodložená možnosť úvahy orgánu verejnej moci bez akýchkoľvek objektívnych limitov, ktoré sú vymedzené zákonnými spôsobmi zisťovania skutkového základu, prijať rozhodnutie (II. ÚS 143/02, III. ÚS 60/04, III. ÚS 199/08).

20. V Slovenskej republike vykonávajú súdnictvo nezávislé a nestranné súdy (čl. 141 ods. 1 ústavy). Ústavný súd ako nezávislý súdny orgán ochrany ústavnosti (čl. 124 ústavy) nie je opravnou inštanciou všeobecných súdov (I. ÚS 311/05). Skutkové a právne závery všeobecného súdu môžu byť predmetom kontroly zo strany ústavného súdu vtedy, ak by vyvedené závery boli zjavne neodôvodnené alebo arbitrárne, a tak z ústavného hľadiska neospravedliteľné a neudržateľné, a zároveň by mali za následok porušenie základného práva alebo slobody (m. m. I. ÚS 37/95, II. ÚS 58/98, I. ÚS 5/00, I. ÚS 17/01). O svojvôli (arbitrárnosti) pri výklade a aplikácii zákonného predpisu všeobecným súdom by bolo možné uvažovať len v prípade, ak by sa tento natoľko odchyľil od znenia príslušných ustanovení, že by zásadne poprel ich účel a význam (III. ÚS 264/05, ZNaU 100/2005).

21. Najvyšší súd je pri rozhodovaní o dovolaní súdom, ktorý okrem rozhodovania o právach a povinnostiach sporových strán „súdi súdy“ s dôsledkami pre súčasných i budúcich účastníkov konania a strany sporu. Rozhodnutím o dovolaní sa cez interpretáciu vdychuje život právnym normám s dôsledkami pre celé územie Slovenskej republiky (I. ÚS 336/2019).

22. Ako bolo v bodoch 11 až 16 tohto rozhodnutia uvedené, najvyšší súd napadnutým uznesením zrušil rozsudok krajského súdu a rozsudok okresného súdu a vec vrátil okresnému súdu na ďalšie

konanie (§ 449 ods. 1 a 2 CSP), pretože preskúmaním dovolania proti rozsudku krajského súdu zistil, že rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky, ktorá v rozhodovacej praxi odvolacieho súdu ešte nebola vyriešená a ktorú bolo nevyhnutné zodpovedať ako ťažiskovú otázku.

23. Vzhľadom na kasačnú povahu napadnutého rozhodnutia ústavný súd zdôrazňuje, že ústavné súdnictvo je vybudované predovšetkým na zásade preskúmania právoplatne skončených vecí (IV. ÚS 187/09, III. ÚS 421/2016, III. ÚS 855/2016). Súčasťou stabilizovanej judikatúry ústavného súdu je aj právny názor, že základné právo na súdnu ochranu, ako aj právo na spravodlivé súdne konanie „je výsledkové“, čo znamená, musí mu zodpovedať proces ako celok, a skutočnosť, či napadnuté konanie ako celok bude spravodlivé, závisí od pokračujúceho konania a rozhodnutia všeobecných súdov (m. m. III. ÚS 33/04, IV. ÚS 163/05, II. ÚS 307/06, II. ÚS 155/08).

24. Napriek uvedenému aj kasačné rozhodnutie všeobecného súdu môže byť principiálne spôsobilé porušiť základné právo účastníka konania. Ide najmä o prípady, ak všeobecný súd vyrieši s konečnou platnosťou otázku, ktorá je spôsobilá zásadným spôsobom ovplyvniť ďalší priebeh konania alebo jeho výsledok, prípadne ním konanie v istej časti končí a náprava eventuálneho pochybenia by mohla byť dosiahnutá len zásahom ústavného súdu po skončení konania pri posudzovaní spravodlivosti konania ako celku, čo by nebolo účelné (m. m. II. ÚS 344/2019). K zrušeniu kasačného rozhodnutia teda ústavný súd pristupuje len v tom prípade, keď dôvody na tento krok sú natoľko závažné, že sa blížia k zmätočným záťažiam konania, a tak znehodnocujú ďalšie konanie, alebo ak by išlo o veľmi pevnú hmotnoprávnu pozíciu preskúmaného kasačného rozhodnutia (IV. ÚS 602/2020).

25. Sťažovateľka považuje napadnuté uznesenie za arbitrárne, absolútne zmätočné, nepresvedčivé a nepreskúmateľné, a to vo vzťahu k posúdeniu prípustnosti dovolania žalobkyne najvyšším súdom, ktorému vyčíta v podstate to, že vyhovel dovolaniu žalobkyne z absolútne iného dovolacieho dôvodu, než ktorý žalobkyňa uviedla (skutkovo aj právne špecifikovala) v dovolaní (bod 17).

26. Pokiaľ ide o posudzovanie prípustnosti dovolania najvyšším súdom, ústavný súd už v náleze č. k. I. ÚS 51/2020-50 z 9. júna 2020 (ZNaU 24/2020) ako *obiter dictum* vyslovil svoj právny názor k viazanosti najvyššieho súdu vymedzením prípustnosti dovolania dovolateľom, pričom (vzhľadom na okolnosti daného prípadu) konštatoval, že najvyšší súd správne vo svojom vyjadrení k ústavnej sťažnosti uvádza, že dovolací súd je viazaný iba vymedzením právnej otázky, od ktorej záviselo rozhodnutie odvolacieho súdu, ktoré považuje dovolateľ za nesprávne, nie však už určením, pod ktorý prípad prípustnosti riešenia (§ 421 CSP) táto otázka spadá. Takéto určenie významovo nespadá pod vymedzenie dovolacieho dôvodu. Skúmanie prípustnosti dovolania je tak vecou dovolacieho súdu, ktorý ale nie je viazaný jeho vymedzením (§ 419 CSP – ak to zákon pripúšťa).

26.1. Povinnosť dovolateľa vymedziť a konkretizovať prípustnosť dovolania podľa § 421 CSP treba podľa ústavného súdu vnímať ako jeho povinnosť predostrieť vlastnú argumentáciu v prospech prípustnosti dovolania, a tak napomôcť preskúmaniu rozhodnutia dovolacím súdom. Dovolací súd však nie je vymedzením prípustnosti viazaný a skúma ju aj sám. Najvyšší súd nemôže byť viazaný tým, o ktorý prípad právnej otázky podľa § 421 ods. 1 CSP oprel prípustnosť dovolania dovolateľ, keďže situácia dovolateľa sa môže v priebehu dovolacieho konania meniť. Napríklad ak dovolateľ tvrdí, že právna otázka ešte nebola na dovolacom súde riešená a medzičasom k jej vyriešeniu došlo. V tomto prípade sa prípustnosť dovolania zmení počas konania.

26.2. Ústavný súd vo veci sp. zn. I. ÚS 51/2020 vyslovil aj názor, že dokonca treba pripustiť aj vymedzenie prípustnosti dovolania eventuálne, pokiaľ má dovolateľ pochybnosť o tom, ako interpretovať pojem „ustálená rozhodovacia prax“. Dovolanie tak bude prípustné aj vtedy, ak napríklad dovolateľ prípustnosť odôvodnil odklonom od ustálenej praxe najvyššieho súdu [§ 421 ods. 1 písm. c) CSP], no najvyšší súd zistí, že v skutočnosti nejde o odklon, ale o nejednotnosť takejto praxe [§ 421 ods. 1 písm. c) CSP].

26.3. Tiež nemožno akceptovať taký výklad, že najvyšší súd by nemohol pri posúdení prípustnosti dovolania zohľadňovať tie svoje stanoviská a rozhodnutia, ktoré dovolateľ neoznačil. Rozhodnutia najvyššieho súdu jednak nie sú systematicky nikde usporiadané a publikované, a preto ich znalosť je často len otázkou náhody. Situácia je o to náročnejšia, ak najvyšší súd vo svojej judikatúre (sp. zn. 3 Cdo 6/2017) pripúšťa, aby sa za ustálenú rozhodovaciu prax považovali aj nepublikované rozhodnutia alebo dokonca aj jednotlivé dosiaľ nepublikované rozhodnutia, pokiaľ neskôr vydané (nepublikované) rozhodnutia najvyššieho súdu názory obsiahnuté v skoršom rozhodnutí nespochybnili, prípadne ich akceptovali.

27. Na nález uvedený v predchádzajúcom bode nadviazal ústavný súd v uznesení č. k. III. ÚS 127/2021-68 z 27. januára 2022, v ktorom konštatoval, že § 421 ods. 1 CSP nemožno interpretovať a uplatňovať tak, že zakotvuje povinné obsahové náležitosti dovolania. Obligatórne náležitosti dovolania upravuje § 428 CSP, ktorý okrem iného ukladá dovolateľovi povinnosť uviesť v dovolaní dovolacie dôvody, teda „z akých dôvodov sa rozhodnutie považuje za nesprávne“. Následne § 432 CSP vyžaduje vo vzťahu k dovolaniu podľa § 421 CSP (odôvodnenému nesprávnym právnym posúdením veci), aby dovolateľ uviedol právne posúdenie veci, ktoré pokladá za nesprávne, a v čom spočíva nesprávnosť tohto právneho posúdenia. Označenie konkrétnych rozhodnutí (judikatúry) najvyššieho súdu nie je v zmysle § 428 CSP obligatórnou náležitosťou dovolania.

27.1. Vo veci sp. zn. III. ÚS 127/2021 ústavný súd napokon uzavrel, že dovolanie prípustné podľa § 421 CSP dovolateľ obligatórne odôvodní tým, že rozhodnutie spočíva na nesprávnom právnom posúdení veci (§ 432 ods. 1 CSP), a dotknutý dovolací dôvod vymedzí tak, že uvedie právne posúdenie veci, ktoré pokladá za nesprávne, a súčasne uvedie, v čom spočíva nesprávnosť tohto právneho posúdenia (§ 432 ods. 2 CSP). Argumentácia dovolateľa konkrétnou rozhodovacou praxou najvyššieho súdu je nad rámec zákonných požiadaviek a dovolací súd ňou nie je viazaný (m. m. III. ÚS 76/2021).

28. Dodržiavanie ústavy orgánmi verejnej moci nemožno vzťahovať len na strohé rešpektovanie jej jednotlivých článkov. Generálna interpretačná a realizačná klauzula ustanovuje, že výklad a uplatňovanie ústavných zákonov, zákonov a ostatných všeobecne záväzných právnych predpisov musí byť v súlade s ústavou (čl. 152 ods. 4 ústavy). Výklad každej právnej normy (právneho predpisu) musí byť konformný s ústavou ako základným zákonom štátu s najvyššou právnou silou. V prípade, že vec pripúšťa rôzny výklad, orgán aplikujúci právo je v konkrétnej veci povinný uprednostniť ústavne konformný výklad, čo sa v plnom rozsahu vzťahuje aj na interpretáciu právnych noriem týkajúcich sa obchodných záväzkových vzťahov upravených v tretej časti Obchodného zákonníka.

29. Vychádzajúc z uvedeného, ústavný súd preskúmaním napadnutého uznesenia zistil, že najvyšší súd postupoval v medziach svojej právomoci, pričom sa nedopustil takého výkladu a aplikácie príslušnej zákonnej právnej úpravy (Civilného sporového poriadku, resp. Obchodného zákonníka

a vyhlášky č. 655/2004 Z. z.), ktorými by poprel ich účel a význam. Napadnuté uznesenie najvyššieho súdu nemožno označiť za arbitrárne v tom smere, že by závery ním formulované boli zjavne nelogické s ohľadom na skutkový stav zistený súdmi nižších inštancií, ústavne neudržateľné alebo že by napadnuté uznesenie nereflektovalo ťažiskové skutočnosti dôležité pre riadne zistenie skutkového stavu veci a rozhodnutie o dovolaní žalobkyne. Na tomto závere nemení nič ani bod 24 napadnutého uznesenia, kde najvyšší súd odkazuje na svoje rozhodnutie, ktorého sa dovoľavala sťažovateľka, a v bode 25 konštatuje prípustnosť dovolania podľa § 421 ods. 1, písm. b) CSP. Jediné rozhodnutie dovolacieho senátu nemožno považovať za vyriešenie dotknutej právnej otázky v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu. Opačný záver by pritom *pro futuro* znemožnil dovolací prieskum právnej otázky vrátane možnosti jej riešenia prostredníctvom veľkého senátu (m. m. IV. ÚS 273/2021).

30. Ani námietku sťažovateľky, že najvyšší súd úplne odignoroval väčšinu jej argumentov o možnosti vzniku bezdôvodného obohatenia žalobkyne (bod 17), ústavný súd nepovažoval za spôsobilú spochybniť ústavnú udržateľnosť právnych záverov, ku ktorým dospel najvyšší súd v napadnutom uznesení.

31. Sťažovateľke bol daný náležitý procesný priestor, aby sa k dovolaniu žalobkyne vyjadrila, čo aj urobila (bod 4 uznesenia najvyššieho súdu), a v súčasnosti nič nenasvedčuje tomu, že by svoje argumenty o dôvodnosti svojich nevysporiadaných nárokov na úhradu právnych služieb vo veciach „[redacted] a [redacted]“ uplatnených vzájomnou žalobou nemohla vzniesť v ďalšom konaní pred okresným súdom, ktorému bola vec vrátená.

32. Ak sa sťažovateľka s názormi všeobecných súdov nestotožňuje, táto skutočnosť sama osebe nepostačuje na prijatie záveru o zjavnej neodôvodnenosti alebo arbitrárnosti napadnutých rozhodnutí. Aj stabilná rozhodovacia činnosť ústavného súdu (m. m. II. ÚS 4/94, II. ÚS 3/97, I. ÚS 204/2010) rešpektuje názor, podľa ktorého nemožno právo na súdnu ochranu stotožňovať s procesným úspechom, z čoho vyplýva, že všeobecný súd nemusí rozhodovať v súlade so skutkovým a s právnym názorom sporových strán vrátane ich dôvodov a námietok.

33. Ústavný súd zároveň považuje za potrebné zopakovať svoj ustálený právny názor, podľa ktorého mu neprislúcha zjednocovať *in abstracto* judikatúru všeobecných súdov a suplovať tak poslanie, ktoré zákon č. 757/2004 Z. z. o súdoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov [§ 8 ods. 3, § 20 ods. 1 písm. b), § 21, § 22 a § 23 ods. 1 písm. b)] zveruje najvyššiemu súdu (resp. jeho plénu a kolégiám) a od 1. januára 2021 aj Najvyššiemu správneému súdu Slovenskej republiky (§ 8a ods. 4), keď im okrem iného priznáva aj právomoc zaujímať stanoviská k zjednocovaniu výkladu zákonov a iných všeobecne záväzných právnych predpisov (m. m. I. ÚS 17/01, IV. ÚS 267/05, IV. ÚS 672/2018, I. ÚS 189/2021, IV. ÚS 610/2021), pretože ich úlohou je chrániť okrem iného aj legitímne očakávania sporových strán, resp. účastníkov súdnych konaní.

III.2. K namietanému porušeniu základného práva sťažovateľky podľa čl. 20 ods. 1 ústavy a práva podľa čl. 1 dodatkového protokolu napadnutým uznesením najvyššieho súdu:

34. „Článkom 20 ods. 1 ústavy sa vlastníčkovi priznáva len ochrana majetku, ktorý nadobudol v súlade s platným právnym poriadkom.“ (PL. ÚS 33/95). „Tento článok Ústavy Slovenskej

republiky nevyhlasuje za základné ľudské právo vlastníctvo samotné, ale právo byť vlastníkom, t.j. právo nadobúdať vlastníctvo. Vzťahuje sa na štátnych občanov Slovenskej republiky, cudzincov, právnické osoby slovenské i zahraničné a aj štát. Výklad tohto ustanovenia však neznamená, že každý má právo vlastníť akýkoľvek majetok... Uvedené ustanovenie Ústavy Slovenskej republiky treba vykladať tak, že každý má právo vlastníť majetok, ktorý ústavou alebo zákonom Slovenskej republiky nie je z tohto vlastníctva vylúčený.“ (PL. ÚS 38/95).

III.3. Záver:

35. Keďže medzi napadnutým postupom najvyššieho súdu a jeho napadnutým uznesením a obsahom základných práv podľa čl. 20 ods. 1, čl. 46 ods. 1 ústavy, čl. 47 ods. 3 a čl. 48 ods. 2 ústavy a práv podľa čl. 6 ods. 1 a čl. 14 dohovoru a čl. 1 dodatkového protokolu tak, ako ich sťažovateľka označila a odôvodnila, podľa uvedeného posúdenia ústavného súdu neexistuje taká príčinná súvislosť, na základe ktorej by ústavný súd po prípadnom prijatí ústavnej sťažnosti na ďalšie konanie mohol reálne dospieť k záveru o ich porušení (m. m. III. ÚS 565/2017, I. ÚS 584/2020), ústavný súd ústavnú sťažnosť sťažovateľky odmietol podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona o ústavnom súde ako zjavne neopodstatnenú.

36. Vzhľadom na odmietnutie ústavnej sťažnosti ako celku sa ústavný súd ďalšími požiadavkami sťažovateľky uvedenými v petite vrátane jej návrhu na odklad vykonateľnosti napadnutého uznesenia najvyššieho súdu a príkazu okresnému súdu nekonať nezaoberal.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Bratislave (detašované pracovisko) 19. januára 2023

Jana Baricová
predsedníčka senátu